

АНАЛІЗ КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ОСНОВ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДОМУ МОДИ ДІОР В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ANALYSIS OF CULTUROLOGICAL BASIS FOR ESTABLISHMENT AND GROWTH OF FASHION HOUSE DIOR IN THE VOCATIONAL EDUCATION PROGRAM

У статті розкрито теоретико-практичні аспекти підготовки педагогів професійної освіти сфери технології виробів легкої промисловості в освітньому просторі на основі впровадження в навчальний процес принципу культуровідповідності з опорою на міжпредметні зв'язки. Особливу увагу в статті звернено на пріоритетній необхідності визнання аксіологічних, технологічних, семантичних і творчих аспектів культури в організації професійної освіти. Автор наголошує на необхідності формування у майбутнього педагога світоглядної й оцінювальної стратегії, певних ціннісних орієнтирів і потреб, на засадах вивчення досвіду діяльності домів моди, які ретранслюють зміни в культурі і мистецтві костюму.

Реалізацію ідей впровадження принципу культуровідповідності в практику професійної освіти автор бачить у цілісному сприйнятті навчального матеріалу у взаємозв'язку з культурою і мистецтвом; поглибленні і розширенні знань шляхом занурення в процес діяльності домів моди; засвоєнні способів практичної діяльності на основі організації творчого осмислення модних ідей; встановленні відмінностей і схожості творчих ідей; емоційному засвоєнні культурних цінностей створених образів в умовах Дому моди Діор за рахунок перегляду відповідних відеофайлів, ілюстративного матеріалу, прослуховування аудіофайлів, набуття культурного досвіду за рахунок самостійної творчості в проектній діяльності. Автор наполягає, що навчальні дисципліни фахового (професійно-практичного) циклу підготовки педагогів професійної освіти слід збагачувати культурологічними відомостями процесів становлення і розвитку Дому моди Діор за рахунок вивчення: життєвого шляху і процесу становлення Крістіана Діора як модельєра; соціокультурної ситуації в Європі 1947–1957 роках; паралельної діяльності модельєрів Європи та США в період становлення Дому моди Діор; феномену високої моди; творчої діяльності усіх креативних директорів Дому моди Діор; літературної спадщини кутюр'є; діяльності музею Крістіана Діор в м. Грінвіль, в Нормандії; зв'язку діяльності Дому моди Діор з поп-культурою і кінематографом; всієї діяльності сучасної корпорації Діор.

Ключові слова: професійна освіта, принцип культуровідповідності, мода, індустрія моди, Дім моди Діор.

The article covers theoretical and practical aspects of the implementation of the principle of cultural conformity into the educational program of future teachers of vocation education in the field of technology of light industry based upon the interdisciplinary approach. Notably, the axiological, technological, semantic, and creative aspects of culture are recognized as primary for the vocational education program. The author stresses upon the necessity to form strategies, needs, and approaches of the future teacher based upon values, assessments, and views reflected in experience and research of activities of Fashion Houses that typically mirrors changes in culture and art of costume.

The author sees the implementation of the principle of cultural conformity into the educational program of future teachers of vocation education in several aspects. The educational material is considered in close connection to culture and art; research of activities of Fashion House contributes to broadening the knowledge base; an individual can learn practical approaches based on the organization of creative reflection of fashion ideas. Besides, similarities and differences of creative ideas are recognized; an individual can perceive cultural values and get the cultural experience of created images of Fashion House Dior based on the review of videos, illustrations, photo and audio archives, as well as through the individual creative work. There is a need to strengthen the educational program (practical and theoretical classes) of future teachers of vocation education with culturological information about the process of establishment and growth of the Fashion House Dior. For instance, through research of life and the process of establishment of Christian Dior as a fashion designer; as well as through research of cultural and social life in Europe in the period of 1947–1957. Also, the individual could learn from parallel activities of other fashion designers in Europe and US in the period of growth of Fashion House Dior, of the period of haute couture; from operations of all creative directors of Fashion House Dior. In addition, one can learn from literary heritage of couturier, activities of the museum of Christian Dior in Granville of Normandy, through the connection of Fashion House Dior with pop-culture and cinematography, as well as from the whole operation of modern Dior Corporation.

Key words: vocational education, principle of cultural conformity, fashion, fashion industry, Fashion House Dior.

УДК 378.14:008/687.1

Лихолат О.В.,

канд. пед. наук,
доцент кафедри педагогіки і методики
технологічної та професійної освіти
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»

Тарелкіна А.В.,

студентка бакалаврату
факультету початкової, технологічної
і професійної освіти
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Професійна освіта виконує конкретно визначене соціальне замовлення, в якому закладена діалектична єдність інтересів особистості і держави. Сучасна практика підготовки педагогів професійної освіти в галузі технологій виробів легкої промисловості потребує культурологічної основи, що охоплює аксіологічну, технологічну (діяльнісну), семіотичну, евристичну (креативну) складові.

Мода і діяльність відомих Домів моди може розглядатись як ціннісний прояв культурно цивілізаційного досягнення людства, змістовно-смыслову основу фахового навчання, джерело творчості студента.

Протягом історії людства мода, як феномен панування певних звичок, цінностей і смаків у конкретний проміжок часу, здійснювала вплив на всі сфери життя, проявляючись, розвиваючись і закрі-

плюючись у культурі і мистецтві. Мода в більш вузькому, професійному значенні пов'язана з одягом і зовнішнім виглядом людини. Циклічні зміни в пануванні тих чи інших зовнішніх форм одягу відбуваються у нерозривному зв'язку з історично обумовленими змінами стилю соціальної поведінки, змінами ціннісно-смыслових переваг в культурі і знакових образів в мистецтві [1]. Сучасна індустрія моди, як окремий сектор економіки, пов'язана з виробництвом і збутом товарів, побудована на діяльності окремих дизайнерів, фірм, домів моди, які ретранслюють зміни в культурі і мистецтві [7]. Серед інших, відомих на весь світ, домів моди окремо виділяється французький Дім моди Діор, заснований в 1946 році модельєром Крістіаном Діор і текстильним фабрикантом Марселем Буссаком [2; 6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Індустрія моди (fashion industry), як окремий сектор сфери послуг, що включає в себе виробництво і збут товарів індивідуального вжитку, нерозривно пов'язана з розвитком науки, мистецтва, культури, а також процесом формування у споживачів образу модної продукції. Моделями функціонування індустрії моди, на думку Н. Чуприної [7] є повноцінні Дома моди, які рівномірно протягом багатьох років розвиваються і функціонують в fashion-бізнесі, культивуючи власні бренди в залежності від соціокультурних умов життя і постійно залучаючи індивідуальних клієнтів та масових споживачів. Ми згодні з С. Бушуєвою [1] і Н. Чуприною [8], що для fashion industry взагалі, і для діяльності Домів моди властивим є циклічність ідей, які свого часу були внесені у моду і які періодично висловлюються знову, отримуючи розвиток у відповідності до пануючої соціокультурної ситуації.

Досліджувати результати діяльності Домів моди, вплив на структуру суспільної свідомості необхідно з позицій існуючих концепцій культури: аксіологічного (А. Здравомислов, Г. Францев, Н. Чавчавадзе, В. Ядов), діяльнісного (В. Давидова, Ю. Жданов, Е. Маркарян), семіотичного (Ю. Лотман, Б. Успенський), творчого (Е. Баллер, Л. Коган, Л. Круглова, М. Межуєв, Е. Ржебек, В. Семенов, Л. Соха).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Системо утворювальним елементом фахової підготовки майбутнього педагога професійної освіти є інтеграція дидактичних, виховних, розвивальних, наукознавчих, культурологічних аспектів передачі досвіду від покоління до покоління [3]. Аналіз розвитку ідей високої моди в освітньому просторі професійної освіти має значення не тільки для розуміння тенденцій змін, які відбуваються у моді, але і має культурологічне значення для становлення досвідченого фахівця сфери виробів легкої про-

мисловості, бо розширює горизонти сприйняття процесу творення моделей одягу як об'єктів проєктної діяльності. Особливо наочно можна побачити ці зміни, досліджуючи творчість найбільш значимих для високої моди модельєрів і їх послідовників, серед яких можна виділити діяльність Дому моди Діор, як складного соціокультурного феномену, що має відношення не тільки до світу речей, але і до буття людини в контексті аксіологічного персоналізму [4].

Формулювання цілей статті. Метою статті є вивчення культурологічних основи процесу становлення і розвитку Дому моди Діор та акцентування уваги на проблемі впровадження принципу культуровідповідності в освітній простір професійної освіти з посиленням міжпредметних зв'язків як важеля професійного становлення майбутнього педагога професійної освіти.

Виклад основного матеріалу. Професіональне становлення педагога професійної освіти в умовах глобалізації і неухильного поступу до гуманного демократичного суспільства неможливе без вироблення у студента відповідної до фаху світоглядної й оцінювальної стратегії, без сформованості у нього певних ціннісних орієнтирів і потреб. Професійна освіта є тим самим чинником становлення особистості, який вказує шляхи творчого саморозвитку особистості майбутнього педагога та адекватні для обраного фаху способи трансляції соціокультурного досвіду попередніх поколінь. Не можливо розглядати процеси саморозвитку і самостійності у творчості студента професійної освіти поза межами культурного поля [5].

Реалізація ідеї впровадження принципу культуровідповідності в практику професійної освіти передбачає: 1) цілісне сприйняття навчального матеріалу за рахунок встановлення міжпредметних зв'язків навчальних дисциплін фахового (професійно-практичного) циклу з культурою і мистецтвом визначеного історичного періоду; 2) поглиблення і розширення знань про культуру шляхом занурення в історичний процес діяльності відомих домів моди і провідних організацій сфери індустрії моди; 3) засвоєння способів практичної діяльності на основі організації творчого осмислення модних ідей; 4) встановлення відмінностей і схожості творчих ідей засновника Домів моди і їх послідовників (креативних директорів і дизайнерів) шляхом аналізу і порівняння в процесі навчання силуетних форм, конструктивно декоративних елементів, фактур, текстур, оздоблення, кольорової гами; 5) засвоєння духовних культурних цінностей за рахунок проживань і емоцій при перегляді відповідних відеофайлів, ілюстративного матеріалу, прослуховуванні аудіофайлів, а також набуття культурного досвіду за рахунок самостійної творчості в проєктній діяльності.

В умовах професійної освіти аналіз процесу становлення Дому моди Діор є таким, який дозволяє прослідкувати:

По-перше, *життєвий шлях і процес становлення* Крістіана Діора як модельєра, який спочатку зростав у заможній родині, мав тісні і ніжні стосунки зі своєю мамою, полюбляв садівництво, захоплювався мистецтвом, живописом і музикою, відкрив власну картинну галерею, захоплювався полотнами Пікассо, Матісса, Салвадора Далі, потім зустрівся з фінансовими труднощами, необхідністю пожертвувати галереєю заради близьких, втратою брата і матері, поневірявся між власним емоційним ставленням до буржуазної і радянською систем цінностей, почав активно малювати ескізи малюнків тканини, одягу і продавати ці малюнки, працював в Домі моди Піге, Домі моди Лелонга, де співпрацював з П'єром Бальменом, Домі моди Гастон відомого текстильного магната Марселя Буссака, створив власний Дім моди, розробив власний стиль одягу New Look, парфуми, створив корпорацію, прийняв на роботу Ів Сен-Лорана і побачив у ньому спадкоємця ідей тощо.

По-друге, *соціокультурну ситуацію* в Європі 1946–1957 роках, звертаючи увагу на: наслідки Другої світової війни; екзистенціальні ідеї втрати і самотності; початок творчого шляху Е. Хемінгуея, Е.-М. Ремарк та інших; панування сюрреалізму, експресіонізму і абстракціонізму в образотворчому мистецтві; появу поляризації художньої культури від домінування ідеалів естетичної краси до розповсюдження культу потворного; розвиток технократизму і абсолютизації матеріальних цінностей; розповсюдження функціоналізму в архітектурі; революція в сфері засобів інформації і тиражування художніх творів; розвиток масової культури; виникнення поп-арту; становлення високої моди як елементу високої (елітарної) культури тощо.

По-третьє, *паралельну діяльність модельєрів* Європи та США в період становлення Дому моди Діор, зокрема Крістобала Баленсиага, П'єра Бальмена, П'єра Кардена, Коко Шанель, Юбера де Живавши, Жака Фата, Луї Феро, Еміліо Пучі, Фонтана, Хандрі Еймса, Чарльза Джеймса, Олета Касіні та інших [2; 6].

По-четверте, *феномен високої моди* з опорою на бездоганність, жіночність і елегантність створюваного образу (фігура жінки, костюм, аксесуари, взуття, макіяж, зачіска, манера поведінки), високу майстерність шиття, бездоганий покрій, розуміння властивостей матеріалів, принципів формоутворення, законів композиції і гармонії поєднання кольорів.

По-п'яте, *творчу діяльність і її результати креативних директорів* Дому моди Діор після раптової смерті Крістіана Діор в 1957 році: Ів Сен-Лорана (1957–1960), Марка Боана (1960–1989), Жанфранка Ферре (1990–1996), Джона Гальяно (1996–2011), Білла Гейтена (2011–2012), Рафа

Сімонса (2012–2015), креативної команди на чолі з Люсі Мейер та Сержем Руфье (жовтень 2015 – липень 2016), Марія Грація Кьюрі (з 2016 року).

По-шосте, *діяльність музею Крістіана Діор* в м. Грінвіль, в Нормандії, який розташований в Villa les Rhumbs з 1997 року, де народився модельєр.

По-сьоме, *літературну спадщину* самого митця: «Словник моди Крістіана Діор (The Little Dictionary of Fashion), в якій можна знайти інформацію про джерела натхнення і головні основи естетики Крістіана Діор та автобіографія «Діор про Dior» (Dior by Dior), в якій можна знайти інформацію про виробничий процес дому і життя людини-бренду.

По-восьме, *зв'язок діяльності Дому моди Діор з поп-культурою і кінематографом*: реальним і кінематографічним життям Мерелін Монро, Інгрід Бергман, Грей Кейлі, Мадлен Дітріх, Бріджит Бардо, Наталі Портман, Кейт Мара, Маріон Котіяр, Мішель Ханнер, Пенелопа Круз, Дженніфер Лоуренс, Шарліз Терон, Ріани, Принцеси Діани та інших; одяг героїнь таких легендарних фільмів, як «Страх сцени» (Stage Fright, 1950) Альфреда Хічкока з Марлен Дітріх в нарядах від кутюр'є, «Маленька хатина» (The Little Hut, 1957) Марка Робсона з Авою Гарднер у довгій світлій сукні, «Ведмідь і лялька» (L'Ours et la roupee, 1970) Мішеля Девіля з Бріджит Бардо у білій довгій сукні, «Вогонь та полум'я» (Tout feu tout flamme, 1981) Жана-Поля Раппно з Лорен Хаттон у довгій сукні з золотої парчі, «Розімкнені обійми» (Los abrazos rotos, 2009) Педро Альмодовара з Пенелопою Круз у червоному костюмі зі спідницею, «Джульєтта» (Julieta, 2016) Педро Альмодовара з Мішель Ханнер у червоному брючному костюмі та багатьох інших.

По-дев'яте, *діяльність корпорації Діор*. Практично за одне десятиліття Діору вдалось створити асоціацію індустрії Діор: Дім моди в Парижі, фірму з виготовлення хутряних виробів класу «люкс», ювелірний магазин разом з Картье в Каракасі (Венесуела), філію у Лондоні і виробництво парфумерної продукції – парфумів «Міс Діор» (1947 р.), «Diorama» (1949 р.), «Diorissimo» (1956 р.), губної помади і засобів для догляду за шкірою, аксесуарів і ювелірних прикрас. До кінця 50-х років половина французького експорту належала Дому моди Діор! Не даремно його ім'я розшифровували як поєднання двох слів Di – від Dieu («Бог») і Or («золото»). Протягом наступних років корпорація Діор не втратила потужності. Існує 97 ароматів Dior, серед яких найбільш популярними є Dior Addict, Dior Dune, Dior Dolce Vita, Dior Poison, Dior Miss Dior Cherie, Dior Fahrenheit, Dior Homme Sport, Dior Higher, Dior Homme, J'adore от Dior. З 1969 року бренд випускав косметику серіями. З 2006 року бренд розпочав продукувати косметику для чоловіків.

Висновки. Отже, вивчення джерельної бази з визначеної проблеми дослідження дає можливість зробити такі узагальнення:

1. Впровадження принципу культуровідповідності в освітній простір професійної освіти є таким, який відповідає інтегративному запиту сучасного суспільства на сучасно освіченого, збагаченого культурним досвідом попередніх поколінь, всебічно розвиненого, готового до творчої реалізації власних можливостей педагога професійної освіти сфери технології виробів легкої промисловості.

2. Процеси становлення і розвитку Дому моди Діор можуть служити як моделлю функціонування підприємства в межах індустрії моди, так і культурним орієнтиром для фахової діяльності майбутніх педагогів професійної освіти.

3. Навчальні дисципліни фахового (професійно-практичного) циклу підготовки педагогів професійної освіти слід збагачувати культурологічними відомостями процесів становлення і розвитку Дому моди Діор за рахунок міжпредметних зв'язків і зв'язків з культурою кінематографу, поп-культурою, історією мистецтва і культури, діяльністю інших учасників сфери індустрії моди.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бушуева С. С. Теории цикличного развития моды. *Технико-технологические проблемы сервиса*. 2012. № 21. С. 63–68.
2. Ермилова, Д. Ю. *История домов моды: Учеб. Пособие для высш. учебн. заведений*. Москва:Издательский центр «Академия», 2003. 288 с.
3. Козловський Ю. М. *Інтеграційні процеси у професійній освіті: методологія, теорія, методика*. Монографія. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 420 с.
4. Лисенко О. Сучасні підходи до цінностей: педагогічний підхід до трансцендентальної та диспозиційної концепції цінностей. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2018. № 8 (1). С. 82–90. Взято з <http://profped.ddpu.edu.ua/article/view/153741>
5. Роганов М., Роганова Т. Освіта в контексті культури. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2015. № 1. С. 207–213. Взято з <http://pptma.dn.ua/index.php/uk/arkhiv-vipuskiv/za-2015-rik/vipusk-1-2015/109-osvita-v-konteksti-kulturi>
6. Steele. Valerie. *Encyclopedia of Clothing and Fashion*. (V.1). Thomson Gale, a part of the Thomson Corporation. 2004. ISBN 0-684-31396-0
7. Чупріна Н. В. Аналіз діяльності Будинку моди як суб'єкта індустрії моди. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура*. 2013. № 1. С. 54–57.
8. Чупріна Н. В. Теоретико-культурологічні підходи до вивчення моди. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2013. № 3 (1). С. 147–150.